

Pedagoogiline materjal

Õpetaja juhend

ÜLDINE TEEMA

FOTOVÕISTLUS:

Euro: Mida see meie jaoks tähendab?

1 – Kontekst

1.1 – Euro: Euroopa vääringu kümnes verstapost

1. jaanuaril 1999 sai **eurost** ligikaudu 300 miljoni eurooplase ühine raha. Üheteistkümne liikmesriigi (Austria, Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Luksemburgi, Madalmaade, Portugali, Prantsusmaa, Saksamaa ja Soome) omavääringu asemel võeti kasutusele **euro**, Kreekas aga võeti euro kasutusele 2001. aastal. Nende riikide rahapoliitika määrab nüüd Euroopa Keskpank (EKP).

Kolme esimese aasta jooksul kasutati eurot ainult „ülekanalerahana“. Sellel ajal oli **euro** Euroopa kodanikele nähtamatu vääring, kuna nende oma riikide valutatad olid **euro** allvääringuna ikka veel käibel.

1.2 – 2002. aastal sai eurost tegelikkus

Euro pangatähed ja mündid võeti kasutusele 1. jaanuaril 2002, mil need asendasid riiklike vääringute pangatähed ja mündid.

Nüüdseks on **euro** pangatähed ja mündid seaduslikuks maksevahendiks ELi kahekümne seitsmest liikmesriigist kuueteistkümnes: Austrias, Belgias, Hispaanias, Irimaal, Itaalias, Kreekas, Küprosel, Luksemburgis, Madalmaades, Maltal, Portugalis, Prantsusmaal, Saksamaal, Slovakkias, Sloveenias ja Soomes (sealhulgas mõningate riikide koosseisu kuuluvatel saartel ja ülemereterritooriumidel). Need riigid moodustavad **euroala (teisisõnu eurotsooni)**, mille elanikkond on praeguse seisuga ligikaudu **329 miljonit elanikku**.

Euro on ka Monaco, Vatikani Linnriigi ja San Marino Vabariigi vääring – need riigid on sõlminud ELiga rahakokkulepped, ehkki ükski neist ei kuulu ei Euroopa Liitu ega euroalasse.

Ühendkuningriik ja Taani kohaldavad ühisraha sätestanud Euroopa Liidu Lepingus (ehk Maastrichti lepingus) ette nähtud majandus- ja rahaliidust loobumise klauslit, üheksa ülejäänud liikmesriiki (Bulgaaria, Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Rumeenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari) aga võtavad **euro** kasutusele niipea, kui suudavad täita Maastrichti lepingus ette nähtud lähenemiskriteeriumid.

2 – Võistlus

Võistluse eesmärgiks on pakkuda teismeliste väljakutseid ning uurida, milline on nende isiklik suhtumine ühisrahasse eurosse, samuti aga aidata neil mõista euro olulist rolli Euroopa Liidus ja rahvusvahelisel areenil.

Samuti on võistluse eesmärgiks aidata õpilastel ja õpetajatel tutvuda euro rolliga ühise euroopa identiteedi loomisel.

3 – Kontseptuaalne lähenemine

Käesolevas pedagoogilises materjalis esitatakse lihtsustatud lähenemine rahaga seotud mõistetele, nii et korraldajad, kes ei ole selle valdkonna spetsialistid, saavad aidata noortel mõista, millised on **euro** kasutuselevõtuga kaasnenud suuremad muutused ja millist mõju see kodanikele avaldab.

Euro on 'valuuta'

See on ühtaegu nii **arvestusühik**, **väärtuse säilitaja** ja **maksevahend**.

Alates 1999. aastast on **euro** olnud **arvestusühik** ja seda on kasutatud eelkõige pankadevaheliste tehingute registreerimiseks.

Maksevahendina esineb **euro** kahel kujul:

- **sularahana**: selleks on EKP egiidi all väljastatud pangatähed ja riiklike asutuste vermitud mündid; ning
- **pangarahana**: selle all peetakse silmas ennekõike pankade hallatavaid hoivuseid (sealhulgas **elektroonilist raha**, mida kasutatakse elektroonilistes maksesüsteemides).

Euro on **väärtuse** (teisisõnu säästude) **säilitaja**. Säästud võib lihtsalt tallele panna (nö „madratsi alla peita“) või investeerida.

Euro väärtuse tagaja on Euroopa Keskpank.

Euro on 'ühisraha'

Ühisraha aitab Euroopa ühtset turgu konsolideerida. Valuuta on äärmiselt oluline kaubavahetuse seisukohast ja Euroopa Liidus on ühisraha loogiline täiendus inimeste, kaupade, kapitali ja teenuste vabale liikumisele ühtsel turul.

Ühisraha aitab vältida liikmesriikide vahelisest konkurentsist tulenevaid devalveerimisi (vääringute vahelist konkurentsi)

Euro ja ühise rahapoliitika kasutuselevõtmine nõuab eelarvedistsipliini, mis aitab tagada hinnastabiilsuse ja majandusele soodsad madalad intressimäärad.¹

Ühisraha stabiilsuse ja usaldusväärsuse tagamiseks peavad selle kasutusele võtnud riigid vältima liiga suuri erinevusi majanduspoliitikas. Riigi rahanduse usaldusväärsuse, inflatsioonimäära ja intressimääradega seotud nõudmiste (nn lähenemiskriteeriumide) täitmisega näitavad riigid, et soovivad otsusekindlalt ellu viia stabiilsuse poole püüdlevat majanduspoliitikat.

Euro ja Euroopa kodanikud

Euro kasutuselevõtmine oli Euroopa integratsioonis suur edasimineku. Seni oli raha väljaandmine ikka olnud iga riigi suveräänne eelis, mille üle otsustas ainult riik ise. **Eurole** üleminek tähendas otsustusõiguse üleminekut üksikutelt riikidelt Euroopa Liidule.

Euro on muutnud ka seda, kuidas Euroopat tajutakse, ja hõlbustanud riikidevahelist liikumist: et enam pole vaja eri vääringutes väljendatud hindade mõistmiseks pead ragistada ja valuutavahetuse komisjonitasudega arvestada, saab hindu ja elatustaset nüüd otseselt võrrelda.

¹ Madalad intressimäärad võimaldavad ettevõtetel investeerimiseks odavamalt raha laenata. Tarbijalaenuid aga stimuleerivad leibkondade tarbimist. Nende kahe kombinatsioon toetab majanduskasvu ja tööhõivet.

Euroala ülemaailmse majanduskriisi kontekstis

Alates 2007. aastast on **euro** tõestanud oma väärtust kriisiolukorras. Tänu oma tugevusele ja stabiilsusele pidas see tormile vastu ja kaitses nõnda ka **euroalasse** kuuluvaid riike.

2009. aasta 7. oktoobril vastu võetud *2009. aasta aruandes euroala kohta*² sedastas Euroopa Komisjon: „Euro on osutunud kriisitingimustes väärtuslikuks kaitsekiibiks. Euro on tõhusalt kaitsnud euroala vahetuskursi ja intressimäära kõikumiste eest, mis on varasemate finantsturu pingete korral mõjunud halvasti liikmesriikide majandusele.”

² <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?checktexts=checkbox&val=502233%3Acs&pos=2&page=1&lang=et&pgs=10&nbl=21&list=505800%3Acs%2C502233%3Acs%2C484736%3Acs%2C475534%3Acs%2C460334%3Acs%2C452319%3Acs%2C448314%3Acs%2C438287%3Acs%2C436242%3Acs%2C435691%3Acs%2C&hwords=communication%257Ezone%2Beuro%257E&action=GO&visu=%23texte>

4 – Edu- ja hindamiskriteeriumid, millest Euroopa paneelid lähtuvad

Mida oodatakse	Mida nõutakse	Mida iga töö hindamisel jälgitakse ja kasutatakse
Tegevus	Töö on edukas, kui:	
Foto, mis vastab küsimusele: „Euro: Mida see meie jaoks tähendab?“	<ul style="list-style-type: none"> a. Foto täidab eesmärgi, milleks on illustreerida ühisraha mõnd konkreetset noorte eurooplastega seotud aspekti. b. Fotot saab kasutada euro tutvustamiseks, eriti riikides, kus seda pole veel kasutusele võetud. 	<ul style="list-style-type: none"> a. Sõnumi edasiandmine: foto rõhutab selgelt ühisraha mõnd konkreetset Euroopa kodanikega seotud aspekti. b. Loovus: võtte või montaaži originaalsus. c. Töö väline ilu.
Lühike sissejuhatav tekst, mis täiendab või selgitab fotot	<ul style="list-style-type: none"> a. Sissejuhatus näitab, et kandidaat on ühisraha kasutuselevõtu ajaloo üldisi jooni mõistnud ja asetanud need ühtse Euroopa ülesehitamise üldisesse konteksti. b. Töö on valminud kollektiivse mõttetöö tulemusel. 	<ul style="list-style-type: none"> a. Ühisraha mõiste on töösse kaasatud. b. Tekst täiendab fotot, illustreerides ühisraha kasutuselevõtu muid tagajärgi eurooplastele. c. Rühmatöö etapid on selgelt esitatud, foto teemavalikut on selgelt põhjendatud ning kirjeldatud on ka juhendajana osalenud täiskasvanu rolli.

5 – Sissejuhatus tunnikavasse

Võistlusest osa võtvad noored peaksid majandus- ja rahaküsimustega kursis olema ja omama algteadmisi Euroopa integratsiooni ajaloost.

Etapid:

- Kuna teema on olemuselt spetsiifiline, soovitatakse töötada kolmest noorest koosnevates rühmades, keda abistab täiskasvanud juhendaja (lapsevanem, kodanikeühenduse liige või muu kvalifitseeritud isik). Täiskasvanud võivad juhendada rohkem kui üht rühma.
- Rühmajuhil peaks olema laialdased teadmised, et ta oskaks tööle kaasa aitamiseks anda vajalikku teavet või veebiaadresse.
- Osalejaid julgustatakse otsima teavet meediast (eriti internetist), uurimistööd tegema ja teemaga kaasa mõtlema.
- Uute teadmiste kinnistamiseks teevad noored ettekandeid, mängivad rollimänge jne.

Mitmekeelsed allikad ja allikaloendid internetis

Eriti olulised on **Euroopa Liidu „ametlikud“ veebilehed** – oluline on, et noortel tekiks harjumus pöörduda kõigepealt just nende lehtede poole, mitte kasutada ebausaldusväärseid allikaid.

- A- Esmane allikas on **majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi (DG ECFIN) veebileht**:
http://ec.europa.eu/dgs/economy_finance/index_en.htm.

Kõigis Euroopa Liidu keeltes kättesaadavad allikad:

1. Euro veebileht

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_et.htm

2. Euro kasutuselevõtu 10. aastapäevale pühendatud veebileht 'EMU@10'

http://ec.europa.eu/economy_finance/emu10/citizens_et.htm

Dokumentaalfilm euro kohta

http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/euro/article13594_en.htm

3. Teavet noortele

http://ec.europa.eu/economy_finance/netstartsearch/euro/kids/learn_et.htm

4. Mängud, mälumängud

http://ec.europa.eu/economy_finance/netstartsearch/euro/kids/index_et.htm

5. Materjali laiemale lugejaskonnale (mõned veebilehed on kättesaadavad ainult inglise keeles)

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/general/index_en.htm

- B- 22 Euroopa Liidu keeles kättesaadav **Euroopa Keskpanga veebileht** on samuti kasulik allikas.

<http://www.ecb.int/ecb/welcome/html/index.et.html>

<http://www.ecb.int/euro/play/html/index.et.html>

Muud allikad

http://www.aede.eu/uk/europe_in_the_making.html AEDE veebilehelt, mis on kättesaadav inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keeles, leiab kasulikke teavet, sealhulgas finantsterminite seletusi. Leht on suunatud ennekõike täiskasvanutele ja tudengitele.

6 – Soovitatav tunnikava

1. Dokumendid

Mälumäng ekraanil näitamiseks sobivas formaadis.

Igale osalejale edukriteeriumide³ tabel.

Kui internetiühendust ei ole, printige igale osalejale (värviline) euroala 2009. aasta kaart

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/countries/index_et.htm ja veebileht

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/why/index_et.htm

2. Materjalid
 - pabertahvel
 - mälumängu vastustetabel
 - mustandipaber
 - võimaluse korral videoprojektor ja kiire internetiühendus
 - igale tööruhmale fotokaamera
 - võimaluse korral igale rühmale sülearvuti ja pilditöötlustarkvara
3. Rühma või klassi töökorraldus

Seedke lauad ja toolid nii, et kõik rühmad näevad ekraani.

1. Kestus: *kaks tundi*⁴

4. Sessiooni läbiviimine

Esimene etapp

Esimeses etapis keskendutakse lähenemisviisi leidmisele ja teabe kogumisele, samuti otsustavad kahest-kolmest noorest koosnevad rühmad selle, millist metoodikat nad edukriteeriumides esitatud nõudmiste täitmiseks kasutavad.

Kogu klassiga

Lühike **sissejuhatus**.

Ekraanil näidatakse mälumängu küsimusi – igaüks kirjutab oma vastused paberile.

³ Vt eespool.

⁴ Kõiki etappe saab läbi viia ka kahe ühetunnilise sessioonina.

Ekraanil näidatakse **euroala** kaarti (või jagatakse kätte selle koopiad):
http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/countries/index_et.htm.

Kaardilt otsitakse välja **euroala** liikmesriikide nimed ja need kirjutatakse pabertahvlile.

Ekraanil näidatakse veebilehte.

Kellelgi noortest palutakse kõva häälega ette lugeda veebilehe sissejuhataav lõik:

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/why/index_et.htm

Kõik rasked sõnad ja väljendid otsitakse välja.

Rühmatöö

Sõnaraamatust otsitakse välja kõigi sõnade ja väljendite tähendused (või seletab need lahti täiskasvanud juhendaja).

Rühm mõtleb välja kolm lauset euro tutvustamiseks.

Iga noor mõtleb, kas ta tunneb, et euro teda kuidagi puudutab, ja põhjendab oma vastust.

Vastused võetakse kokku.

Võistlus

Edukriteeriumide tutvustamine.

Rühm töötab välja strateegia:

- illustreeritava teema valimiseks ja
- võimalikult hea illustratsiooni leidmiseks.

Jagatakse ülesanded järgmise etapi tarvis teabe kogumiseks: otsida näiteid konkreetsete olukordade kohta, kus **euro on muutnud noorte eurooplaste elu**.

Noortele teatatakse, et foto teema valimine toimub kolmanda etapi ajal.

Teine etapp

Rühmatöö

Ajakirjandusartiklite ja muu materjali põhjal koostab iga rühm nimekirja konkreetsetest olukordadest, kus on tegemist **euro** kasutamisega:

- noorte enda elukeskkonnas,
- oma riigis,
- Euroopas.

Iga rühm valib välja ühe olukorra ja valmistab ette:

- stsenaariumi tervele klassile või rühmale esitamiseks ja
- pressiteate vormis koostatud lühiteksti.

Kogu klassiga

Iga rühm esitab valitud olukorra rollimängu vormis ja tutvustab koostatud „pressiteadet“.

Üldine arutelu ja rühmatöö kokkuvõtted.

Järgmiseks etapiks otsib iga osaleja (ajakirjandusväljaannetest või internetist) esitatud olukordi illustreeriva foto ja/või teeb selle ise.

Kolmas etapp

Rühmatöö

Leitud või ise tehtud fotodega tutvumine.

Iga fotot kommenteeritakse järgmise tabeli alusel:

Olukord on õigesti leitud ja asjakohane	Kompositsiooni ja pildi kvaliteet
---	-----------------------------------

Edukriteeriumide ülevaatamine.

Millised **probleemid tuleb lahendada** nõuete täitmiseks?

Vastuste kokkuvõtte tegemiseks kasutatakse sama tabelit.

Millist olukorda või objekti tahame võistluse tarvis pildistada?

Kas otstarbekam (lihtsam) oleks teha fotomontaaž?

Kuidas? Miks?

- Kokkuvõtted ja teema valimine (jälgida, et foto või montaaž oleks teostatav).
- Rühmas koostatakse lühikirjeldus (lühem kui 150 tähemärki) ja vastatakse kandideerimisvormis esitatud küsimustele (maksimaalselt 500 tähemärki vastuse kohta).
- Koostatakse ja vaadatakse läbi ülesannete täitmise ajakava ning ülesanded jagatakse rühmaliikmete vahel ära.

Neljas etapp

Rühmatöö

Iga liikme ülesanded vaadatakse üle.

Foto või montaaži loomine.

Tutvustavale tekstile antakse viimane lihv.

Kogu klassiga

Fotode esitlemine.

Iga rühm esitab oma töö tulemused, lugedes ette tutvustava teksti.

Üldine arutelu.

Rühmatöö

Rühm viimistleb fotot ja teeb vajalikud parandused tutvustavasse teksti.